0309-0310- SS Eusebius - Decreta supra Alexandrinis et Aegyptiis Directa

O93, f. 31ra; N442, f. 67rb; V630, f. 69ra; I83, f. 145ra; VD38, f. 138rb; SG670, p. 292a; P9629, f. 43r

EPISTOLA[1] [2] CUIUS SUPRA ALEXANDRINIS[3] ET[4] AEGYPTIIS DIRECTA[5].

Eusebius Romanae[6] et apostolicae ecclesiae episcopus dilectissimis[7] et in Christi <O93, f. 31rb> ca<I83, f. 145rb>ritate unanimis[8] caritatis glutino[9] connexis[10] fratribus per Alexandriam et Aegyptum domino militantibus[11] et rectam fidem tenentibus in domino salutem.
Bene<SG670, p. 292b>dictus deus et pater domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum et deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus et ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem[12], qua exhortamur[13] ipsi a deo, quoniam, sicut abundant passiones Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio[14] nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et[15] salute, sive exhortamur pro vestra exhortatione, quae operatur in tolerantia[16] earundem passionum, quas et nos patimur[17], et spes nostra firma est pro vobis scientes, quoniam[18], sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis.
Vetera, dilectissimi, transierunt et ecce facta sunt nova. Omnia autem ex deo, qui reconciliavit[19] nos sibi[20] per Christum <VD38, f. 138va> et dedit nobis ministerium reconciliationis, quoniam quidem[21] deus erat[22] [23] in Christo mundum reconcilians[24] sibi[25] non reputans[26] illis delicta ipsorum et po<V630, f. 69rb>suit[27] in <I83, f. 145va> nobis verbum[28] <SG670, p. 293a> reconciliationis[29]. Pro Christo ergo legatione fungimur tamquam deo exhortante[30] per[31] nos, obsecramus pro Christo: Reconciliamini deo[32]. Eum[33], qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia[34] dei in ipso. Adiuvantes[35] autem exhortamur, ne in[36] vacuum gratiam[37] dei recipiatis. Ait[38] enim: Tempore[39] accepto exaudivi te et in die salutis adiuvi te. Ecce nunc tempus[40] acceptabile[41], ecce nunc[42] dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem[43], ut non vituperetur ministerium nostrum, sed[44] in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in[45] seditionibus, in labo<N442, f. 67va>ribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate[46], in[47] suavitate[48], in spiritu[49] sancto, in caritate non ficta[50], in verbo veritatis, in virtute dei, per arma[51] iustitiae a dextris[52] et a[53] sinistris[54], per gloriam et ignobilitatem[55], per infamiam[56] et bonam famam[57], <SG670, p. 293b> ut seduc<VD38, f. 138vb>tores et veraces, sicut qui ignoti <I83, f. 145vb> et cogniti, quasi morientes, et ecce vivimus, ut castigati et non mortificati, quasi tristes[58], semper autem gaudentes[59], sicut egentes[60], multos autem locupletantes[61] [62], tamquam nihil habentes et omnia possidentes. Os nostrum patet[63] ad vos, carissimi, cor nostrum dilatatum[64] est. Non angustiamini in carnalibus, angustiamini autem in spiritalibus, eandem[65] autem habentes remunerationem, tamquam filiis dico, dilatamini[66] et vos[67].
Nolite[68] iugum[69] ducere cum infidelibus[70]. Quae autem participatio[71] iustitiae cum iniquitate aut quae societas luci ad[72] tenebras[73]? Quae autem conventio[74] [75] Christi ad Belial[76] [77] aut quae pars[78] fideli[79] cum[80] infidele[81]? Qui autem consensus templo dei cum idolis? Vos enim[82] estis[83] templum dei vivi, sicut dicit deus[84]: Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo et ero illorum deus et ipsi[85] erunt mihi populus, propter quod exite <SG670, p. 294a> de medio eorum et separabimini[86], dicit dominus[87], et immundum ne tetigeritis, et ego recipiam vos et ero vobis in[88] patrem[89], et vos eritis mihi in filios et filias, dicit dominus omnipotens.
Has igitur habentes promissiones, carissimi, mundemus nos ab omni inqui<I83, f. 146ra>namento carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore dei. Errorem <VD38, f. 139ra> vestrum corrigite, fratres, et ab omni erroris macula vos custodite, ut purum[90] deo munus offerre valeatis.
Servos[91] dei nolite persequi. Episcopos nolite infamare neque accusare, quia deus eos[92] suo iudicio voluit reservari[93]. Quod enim non ab humanis aut pravae vitae hominibus eos depravari aut accusari[94] voluit, ipse dedit exemplum, quando per seipsum et non per alium negotiantes eiecit <N442, f. 67vb> sacerdotes de templo, et mensas[95] nummulariorum proprio evertit fla<V630, f. 69va>gello et eiecit de[96] templo, et sicut alibi ait[97]: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos[98] discernit. <SG670, p. 294b> Dei ergo ordinationem accusat[99], qui episcopos[100] accusat vel condemnat, dum minus[101] spiritalia quam terrena sectatur[102].
Causa enim fidei et dilectionis, quibus salus christiana consistit, multa me sollicitudine[103] laborare[104] <P9629, f. 43v> compellit metuentem[105] [106], ne[107] probitas[108] [109], quae in suis fuerat amputanda principiis[110], processu[111] temporis <O93, f. 31va> et pertinacior[112] fiat et altior. <VD38, f. 139rb>
Nam[113] inimicum nimis est atque incongruum eos, qui episcopos vel reliquos veros sa<I83, f. 146rb>cerdotes sua persecutione[114] vexantur[115], catholicorum nominibus sine discretione misceri, cum iam[116] natam impietatem non deserentes[117] ipsi[118] sua[119] pravitate condemnant[120], quos convenit aut[121] percelli[122] pro perfidia[123], aut[124] laborare[125] pro venia[126], quia sicut plenum pietatis[127] est oppressis[128] [129] caritatem dominicam[130] redhiberi[131], ita iustum est[132] omnia perturbantis[133] auctoritatem[134] amputari[135]. Miror, carissimi, quare tam cito movemini[136] atque[137] a[138] vestro <SG670, p. 295a> sensu transferimini[139], cum scriptum[140] sit: Post concupiscentias tuas[141] non eas et a voluntate[142] tua avertere. Si praestes animae tuae concupiscentias eius, faciet[143] [144] te in gaudium inimicis tuis. Ne oblecteris[145] [146] in turbis nec in[147] modicis[148]. Adest enim commissio illorum. Ne fueris mediocris in contentione ex fenore[149], et non est tibi nihil in saeculo. Eris enim invidus[150] tuae[151] vitae. Operarius ebriosus non locupletabitur[152], et qui spernit modica, paulatim[153] decidet[154]. <I83, f. 146va> Vinum[155] et mulieres apostatare[156] [157] [158] faciunt sapientes et

arguunt[159] sensatos, et qui[160] se iungit[161] forni<VD38, f. 139va>cariis erit nequam[162]. Putredo et vermes hereditabunt illum, et extolletur in exemplum maius[163] et tolletur de numero anima eius. Qui credit cito, levis[164] corde est et minorabitur, et qui delinquit[165] in[166] animam suam, insuper habebitur. Qui gaudet[167] iniquitatem[168], denotabitur[169] [170], et qui[171] odit correptionem[172], minuetur[173] <SG670, p. 95b> vita[174], et qui odit loquacitatem, extinguit maliciam[175]. Qui peccat in animam suam, poenitebitur[176], et qui iucundatur[177] in malicia, denotabitur. Ne iteres verbum nequam[178] et durum, et non minoraberis. Amico et inimico noli enarrare[179] sensum tuum, et si est tibi delictum[180], noli de<N442, f. 68ra>nudare[181]. Audiet enim te et custodiat[182] te, et quasi defendens peccatum odiet te, et sic[183] adhaerebit[184] tibi semper. Audisti[185] verbum adversum[186] proximum? Commoriatur[187] in te fidens[188], quoniam non te disrumpet[189]. A facie verbi[190] parturit fatuus, tamquam gemitus[191] partus infantis. Sagitta infixa femori[192] carnis[193], sic verbum in cor<I83, f. 146vb>de stulti. Corripe[194] amicum, <V630, f. 69vb> ne forte, cum fecerit iniuriam[195], non intellexerit, et dicat: Non feci, aut[196] si fecit[197], ne iterum <VD38, f. 139vb> addat facere. Corripe proximum, ne forte non dixerit, et si[198] dixerit, ne[199] forte iteret. Corripe amicum, saepe enim fit[200] commissio, et non omni verbo credas. Est, qui labitur[201] lingua sua, sed non ex animo. <SG670, p. 296a> Quis est enim, qui non deliquerit[202] in lingua sua? Corripe proximum, antequam commineris[203] [204], et da locum timori altissimi[205], quia omnis sapientia[206] timor dei[207] et in illa est[208] timere deum et in omni sapientia dispositio legis. Non est sapientia nequitiae[209] [210] scientia et non est cogitatus bonus[211] in illa. Peccatorum prudentia est nequitia et in ipsa exsecratio[212], et est insipiens, qui imminuitur sapientia. Melior est homo, qui deficit[213] sapientia et deficiens sensu in timore, quam qui abundat sensu et transgreditur legem altissimi. Est sollertia[214] certa et ipsa iniqua, et est, qui emittit[215] verbum certum[216] enarrans veritatem. Est[217], qui nequiter[218] [219] humiliat se et interiora eius plena sunt dolo. Et[220] est iustus[221], qui se nimium submittit[222] a multa humilitate, et[223] est iustus, qui inclinat faciem et fingit[224] non videre[225] se[226], quod ignoratum <I83, f. 147ra> est, et si[227] ab[228] [229] imbecillitate[230] virium[231] vetetur[232] [233] peccare[234], si invenerit <SG670, p. 296b> tempus[235] malefaciendi, malefaciet. <VD38, f. 140ra> Ex visu cognoscitur vir et ab hoc[236] cursu[237] faciei cognoscitur sensatus[238]. Amictus[239] corporis et risus[240] dentium et ingressus[241] hominis enuntiant de illo. Est[242] correptio mendax in ira[243] contumeliosi[244], et est indicium, quod non probatur esse bonum, et est tacens et ipse est prudens. Quam[245] bonum est arguere quam irasci et confitentem in oratione[246] non prohibere. Concupiscentia[247] spadonis devirginavit[248] iuvenculam[249], sic qui facit per[250] vim iudicium[251] iniquum. Quam bonum est correptum[252] manifestare poenitentiam, sic enim effugies voluntarium peccatum. Est tacens[253], qui invenitur sapiens, et est odilibis[254], qui procax[255] est ad loquendum. Est autem tacens non habens sensum loquelae, et est[256] tacens sciens[257] tempus apti temporis. <P9629, f. 44r> Homo sapiens[258] tacebit usque ad tempus, lascivus[259] autem et imprudens non servabunt[260] tempus. Qui multis utitur verbis, laedit[261] [262] animam suam, et qui potestatem sibi assumit iniuste odietur. <SG670, p. 297a> Est[263] processio[264] in malis <N442, f. 68rb> viro indisciplinato et est inven<I83, f. 147rb>tio in[265] detrimentum. Est datum, quod non est utile, et est datum, cuius retributio[266] duplex. Est[267] propter gloriam <VD38, f. 140rb> minoratio[268], et est, qui ab humilitate levabit[269] [270] caput. Est, qui multa redimat[271] modico pretio et est restituens ea septuplum. Sapiens in verbis seipsum amabilem[272] facit, gratiae autem fatuorum effundentur[273], <O93, f. 31vb> datus[274] insipientis non erit utilis[275] tibi. Oculi enim illius[276] septemplices[277] sunt. Exigua[278] dabit et[279] multa improperabit[280] et apertio oris illius <V630, f. 70ra> inflammatio[281] est, hodie fenerat[282] quis et cras expetit[283], et odibilis homo huius[284] [285] modi. Fatuo[286] non erit amicus[287] et non erit gratia[288] bonis[289] illius. Qui enim edunt panem illius, falsae linguae sunt, quotiens et quanti irridebunt eum neque enim, quod habendum[290] erat, directo sensu distribuit, similiter et quod non erat habendum. Lapsus[291] falsae linguae quasi, qui a pavimento <SG670, p. 297b> cadens, sic[292] casus[293] malorum <I83, f. 147va> festinanter[294] venient. Homo ingratus[295] quasi fabula[296] vana in ore indisciplinatorum[297] assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur[298] parabola, non enim dicit illam in tempore suo. Est[299], qui vetatur[300] peccare ab inopia et in[301] requie sua stimulabitur[302]. Est[303], qui perdet[304] animam suam pro[305] [306] confusione et ab imprudenti[307] persona perdet[308] eam, personae autem acceptione perdet[309] se. <VD38, f. 140va> Est[310], qui pro confusione promittit[311] amico et lucratus est[312] eum inimicum gratis[313]. Opprobrium[314] enim nequam in homine[315] [316] mendacium[317] et in ore indisciplinatorum assidue[318] erit. Laudat furem assiduitas viri mendacis, perditionem autem ambo hereditabunt. Mores[319] [320] hominum mendacium[321] sine honore, et confusio illorum cum ipsis sine intermissione.

Vos, fratres, monemus profutura[322] hominibus invicem desinenter[323] [324] sectari in caritate Christi, similiter obsecramus <I83, f. 147vb> vos in domino, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis cum omni humilitate <SG670, p. 298a> et mansuetudine, cum patientia[325] supportantes invicem[326] in caritate, solliciti[327] servare unitatem[328] spiritus in vinculo pacis, unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae, unus dominus, una fides, unum baptisma, unus deus[329] et pater omnium, qui super omnes et per omnia et[330] in omnibus nobis.

Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis <N442, f. 68va> Christi, propter quod dicit: Ascendens in altum captivam[331] duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Quod autem[332] ascendit, quid[333] est, nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae? Qui descendit, ipse est, et qui ascendit super omnes caelos, ut impleret[334] omnia. Et ipse <VD38, f. 140vb> dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores ad consummationem[335] [336] sanctorum in opus ministerii in aedificationem corporis[337] Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis[338] filii dei

in virum[339] perfectum[340], in mensuram aetatis <I83, f. 148ra> plenitudinis Christi, ut iam non simus <SG670, p. 298b> parvuli[341] fluctuantes[342] et circumferamur omni vento doctrinae in nequitiam[343] hominum, in astutia ad circumventionem erroris.

De occultis enim cordis alieni temere iudicare iniquum est, et eum, cuius non videntur opera[344] nisi[345] bona, peccatum[346] est ex suspicione[347] repraehendere. Oves[348] ergo[349], quae pastori suo commissae fuerunt[350], eum nec repraehendere, nisi a recta fide exorbitaverit[351], debent nec ullatenus accusare possunt, quia facta pastorum <V630, f. 70rb> oris[352] gladio ferienda non sunt, quamquam recte[353] repraehendenda[354] videantur.

Ideo ista dicimus, quia in scriptis[355] vestris repperimus quosdam[356] episcopos vestris[357] in partibus a propriis ovibus accusatos, aliquos videlicet ex suspicione et aliquos <VD38, f. 141ra> ex certa[358] ratione, et idcirco quosdam suis[359] esse rebus exspoliatos[360], quosdam vero a propria sede pulsos. Quos scias[361] nec ad[362] synodum comprovincialem[363] nec ad generalem[364] posse convocare[365], nec in aliquo[366] iudicare[367], antequam cuncta, quae eis[368] ablata[369] sunt, legibus potestati <SG670, p. 299a> eorum redintegrentur[370] [371]. <I83, f. 148rb> Prius ergo oportet omnia illis legibus redintegrari et[372] ecclesias, quae sibi sublatae[373] sunt, cum omni privilegio suo restitui[374] et postmodum non[375] ab[376] angusti[377] temporis spatio[378], sed tantum temporis spatium eis indulgeatur[379], quantum exspoliati[380] vel expulsi esse videntur, antequam[381] ad synodum convocentur[382] et[383] ab omnibus quisque suae provinciae episcopis audiatur. Nam nec convocari ad[384] causam nec diiudicari[385] potest exspoliatus[386] vel expulsus, quia[387] non[388] est privilegium[389], quo[390] exspoliari possit <N442, f. 68vb> iam nudatus. Unde et antiquitus[391] decretum est[392]: <P9629, f. 44v> Omnes possessiones[393] et omnia sibi sublata atque fructus cunctos ante litem[394] contestatam[395] praeceptor[396] vel primas[397] possessori restituat. Et alibi scriptum habetur: Ille, qui violen<VD38, f. 141rb>tiam[398] pertulit universa[399] in statu[400], quo[401] fuerant, recipiat et, quae possedit, securus teneat. Et alibi in synodalibus patrum decretis et regum[402] edictis legitur statutum: Redintegranda sunt omnia exspoliatis vel eiectis episcopis prae<SG670, p. 299b>sentaliter ordinatione pontificum et in eorum[403], <I83, f. 148va> unde <O93, f. 32ra> abscesserunt funditus revocanda quacumque[404] condicione temporis aut dolo aut captivitate aut virtute maiorum[405] aut per quascumque[406] iniustas causas res ecclesiae vel proprias aut substantias[407] suas perdidisse noscuntur ante accusationem[408] aut regularem ad synodum vocationem[409] eorum, et reliqua. Est etiam in antiquis[410] ecclesiae statutis decretum, ut, qui aliena invadit[411], non exeat impunitus, sed cum multiplicatione omnia restituat. Unde et[412] in evangelio scriptum est: Quod si aliquid defraudavi, reddo quadruplum[413]. Et[414] in legibus[415] saeculi cautum[416] habetur: Qui rem subripit alienam, illi, cuius res direpta est, in undecuplum[417], quae sublata sunt, restituat. Et in lege divina legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi[418] sui. Et dicit omnis populus[419]: Amen.

Talia ergo non praesumantur[420] absque ultione, nec exercentur[421] absque sua damnatione. Pacem <SG670, p. 300a>et non damnum aut iniustitiam <V630, f. 70va> alicuius sectamini[422] in[423] invicem et in omnes. Veritatem[424] autem facientes in <I83, f. 148vb> caritate crescamus in illo per omnia, <VD38, f. 141va> qui est caput, Christus, ex quo totum corpus compactum[425] et connexum[426] per omnem iuncturam subministrationis[427] secundum operationem in mensuram uniuscuiusque[428] membri[429] augmentum[430] [431] corporis facit in aedificatione[432] sui in caritate.

De cetero, carissimi, gaudete[433], perfecti estote[434], exhortamini[435], idem[436] sapite, pacem habete, et deus pacis et[437] dilectionis erit vobiscum[438]. Dominus custodiat vos et nunc et[439] in die aeternitatis. Amen.

Data VIIII[440] Kal. Octobr. Constante[441] v[442]. c. cons.

O93, f. 32ra; N442, f. 68vb; V630, f. 70va; I83, f. 148vb; VD38, f. 141va; SG670, p. 300a; P9629, f. 44v

1 EPISTOLA *fehlt V630; P9629; I83; VD38*
2 *Überschrift*] EPISTOLA EUSEBII PAPAE DE REVERENTIA SACERDOTUM *SG670*
3 ALEXANDRINI *P9629*
4 ET *fehlt P9629*
5 DEREPTA *P9629*
6 ROMANE *korr. aus* ROMAE *I83*
7 delectissimis *korr. aus* delectissimus *P9629*
8 *am Rande* Unius animi hoc est unius voluntatis *VD38*
9 divino *I83*
10 *am Rande* colligatis consociatis *VD38*
11 *am Rande* Servientibus *VD38*
12 *am Rande* Consolacione *VD38*
13 exhortamur] exortamur et *korr. aus* exortamur *N442;* exortamur et *VD38*
14 consolatio nostra] consolationas *V630*
15 et salute, sive exhortamur pro vestra exhortatione *fehlt VD38*
16 *am Rande* paciendia *VD38*
17 *am Rande* sustinemus *VD38*

18 quoniam sicut *korr. aus* quoniam *O93*
19 *am Rande* Coniunxit consociavit ad prsitinam pacem suam revocavit *VD38*
20 sibi per *korr. aus* sibi *VD38*
21 quidam *I83*
22 erat *korr. aus* era *VD38*
23 *am Rande* pater in filio *VD38*
24 reconcilians *korr. aus* reconciliat *SG670*
25 fiobi *P9629*
26 *am Rande* inproperans *VD38*
27 posuit in *korr. aus* posuit *VD38*
28 *am Rande* predicacionem misi a deo christi vice praedicamus *VD38*
29 reconciliacionis *korr. aus* reconciliciaonis *VD38*
30 *am Rande* tamquam christus vos obsecret hoc est reget *VD38*
31 per nos] pro nobis *P9629; N442*
32 deo] deo qui *korr. aus* deo *SG670*
33 *am Rande* Christum qui non peccavit deus pater peccatum pro nobis fecit cum illum in ara crucis pro peccatis nostris obtulit *VD38*
34 iustitia *korr. aus* iustitia iustitia *P9629*
35 Adiurantes *korr. aus* Adiuvantes *SG670*
36 *am Rande* In vacuum gratiam dei recipit qui divinae inspiracioni suam voluntatem non coniungit ut simul operentur *VD38*
37 gratia *I83*
38 Ait enim *korr. aus* Ait *V630*
39 tempore *korr. aus* tempore tempore *V630*
40 tempus *fehlt SG670*
41 *am Rande* Tempus et die salutis tempus et dies sunt vitae presentis in qua per penitenciam emendare possumus mala que fecimus *VD38*
42 nunc *fehlt V630*
43 offensione *I83*
44 sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros *fehlt SG670*
45 *am Rande* sedicio cum cives adversus se pugnant *VD38*
46 *interlinear* paciencia *VD38*
47 in suavitate *fehlt SG670*
48 suavitate in *korr. aus* suavitate *P9629*
49 spiritus *P9629*
50 *interlinear* simulata *VD38*
51 *interlinear* opera *VD38*
52 *interlinear* in prospero *VD38*
53 ad *P9629*
54 *interlinear* in adversis *VD38*
55 ignobilitem *I83*
56 *interlinear* vituperacione *VD38*
57 *interlinear* laudem *VD38*
58 *am Rande* propter persecutionem *VD38*
59 *am Rande* propter gaudium vite eterne *VD38*
60 *am Rande* penuriam pacientes *VD38*
61 *interlinear* divites facientes *VD38*
62 locuplentantes *I83;* locuplectantes *VD38*
63 *interlinear* apertum est *VD38*
64 dilatum *VD38*
65 eandem autem *korr. aus* eandem *I83*
66 *am Rande* Purgate corda vestra et spaciosum locum facite ad suscipiendam gratiam sancti spiritus *VD38*
67 vos] vos et *VD38*
68 Nolite] Et nolite *VD38*
69 *am Rande* pondus infidelitatis *VD38*
70 inimicis *I83; VD38; SG670*
71 *interlinear* communicacio *VD38*
72 a *I83;* ac *VD38*
73 tenebras] tenebras est *I83*
74 *interlinear* coniunctio *VD38*

75 conversatio *I83*
76 *am Rande* belial hebraice latine dicit est sine iugo significat enim diabolum *VD38*
77 Belial] bellial est *I83*
78 pras *P9629*
79 fidelium *VD38*
80 cum *fehlt VD38*
81 infideli *O93; VD38*
82 autem *SG670*
83 eistis *VD38*
84 dominus *V630; P9629*
85 ipsi *korr. aus* ipse *V630*
86 separamini *V630; SG670;* sperami *VD38*
87 deus *N442*
88 in *fehlt P9629*
89 patre *VD38*
90 purum *korr. aus* puro *P9629;* puram *I83*
91 *am Rande* Quod servi dei non sint persequendi nec accusandi *V630; am Rande* Episcopos deo iuditio reservandos *P9629*
92 eos suo *korr. aus* eos *SG670*
93 servari *SG670*
94 accusari *korr. aus* accusare *SG670*
95 mensas] mensas et *korr. aus* mensas *I83*
96 e *SG670*
97 dicit *SG670*
98 deos *korr. aus* deus *P9629;* deus *I83*
99 accusat qui episcopos accusat *korr. aus* accusat *I83*
100 episcopos *korr. aus* episcopus *VD38*
101 *interlinear* Non *VD38*
102 *am Rande* imitatur *VD38*
103 *am Rande* studio *VD38*
104 laborare *fehlt SG670*
105 *am Rande* defendentem *VD38*
106 mestuentem *VD38*
107 ne *fehlt N442; VD38*
108 *am Rande* perfectio bonitas *VD38*
109 pravitas *V630; P9629;* improbitas *I83; SG670*
110 principis *I83*
111 processum *I83*
112 *am Rande* perseverantior *VD38*
113 *am Rande* In macusandos episcopos *P9629*
114 persecutione *korr. aus* percutione *VD38*
115 vexant *VD38; SG670*
116 iam natam] damnatam *SG670*
117 ferentes *SG670*
118 ipse *O93; N442;* ipsa *I83*
119 sua] sua se *SG670*
120 condempnant *korr. aus* condempnent *P9629;* condempnantur *V630*
121 aut] aut digna satisfactione resipisci aut *SG670*
122 percelli] percellit *I83*
123 perfidia *kor. aus* perdia *V630;* perfidia aut digna satisfactione resipisci *korr. aus* perfidia *P9629*
124 aut laborare pro venia] ne tale quid alterum laborare proveniat *SG670*
125 liberare *V630*
126 venia] venia ne tale quid alteri laborare proveniat *korr. aus* venia *P9629*
127 pietatis] pietatis opus *SG670*
128 *interlinear* afflictis *VD38*
129 oppressis *korr. aus* oppressit *V630;* oppssis *VD38*
130 dominica *VD38*
131 exibere *korr. aus* rediberi *P9629;* exhibere *SG670*
132 est] est per *SG670*
133 perturbantis] perturbantes eius *korr. aus* perturbantes *SG670*

134 auctoritate *V630; VD38; SG670*
135 amputare *korr. aus* amputari *P9629;* amputare *SG670*
136 moveamini *SG670*
137 atque *korr. aus atqui* I83
138 ad *O93; VD38*
139 transferemini *O93;* transferimini *korr. aus* transferemini *P9629*
140 sscriptum *P9629*
141 tuas non eas et a voluntate (voluptate *VD38)* tua avertere. Si praestes animae tuae concupiscentias eius *korr. aus* tuas *VD38*
142 voluptate *VD38*
143 facit *VD38*
144 faciet te] fatiete *P9629*
145 *interlinear* delecteris *VD38*
146 oblecteris *korr. aus* oblectaris *V630;* oblectoris *VD38*
147 in modicis] immodicis *I83*
148 *interlinear* parvis *VD38*
149 *am Rande* ex lucro *VD38*
150 *am Rande* Contrarius *VD38*
151 tuae vitae] vitae tuae *SG670*
152 *am Rande* Ditabitur abundabit *VD38*
153 *interlinear* par *VD38*
154 *am Rande* Corruet minorabitur *VD38*
155 *am Rande* Vina venusque pari passu dant praevaricari *SG670*
156 *am Rande* furere a sensu recedere *VD38*
157 apostcatare *V630*
158 apostatare faciunt] apostata reficiunt *O93*
159 *interlinear* repraehendunt *VD38*
160 qui se] quis se *korr. aus* quis *SG670*
161 coniungit *SG670*
162 *am Rande* malus *VD38*
163 manus *P9629*
164 *am Rande* Instabilis *VD38*
165 *am Rande* peccat *VD38*
166 in animam suam] manum suam *V630*
167 gaudet] gaudet in *korr. aus* gaudet *SG670*
168 iniquitate *VD38*
169 *am Rande* repraehensibilis erit *VD38*
170 denudabitur *SG670*
171 denotabitur qui odit correptionem, minuetur vita, et qui odit loquacitatem, extinguit maliciam. Qui peccat in animam suam, poenitebitur, et qui iucundatur in malicia, denotabitur *korr. aus* denotabitur *O93*
172 *am Rande* Emendacionem *VD38*
173 minuet *korr. aus* minuetur *SG670*
174 vitam *SG670*
175 malitia *I83*
176 penitebit *V630; P9629*
177 iucundatur] locum dat *I83; SG670*
178 *am Rande* malum *VD38*
179 narrare *I83;* errare *VD38*
180 peccatum *VD38*
181 *am Rande* manifestare *VD38*
182 custodiet *N442; I83; SG670;* cudiet *VD38*
183 sicut *N442*
184 *am Rande* coniungetur *VD38*
185 Audistis *P9629; VD38*
186 adversus *V630; P9629; N442*
187 *am Rande* extinguatur *VD38*
188 *am Rande* fiduciam habens *VD38*
189 *am Rande* perturbabit *VD38*
190 *interlinear* doleo *VD38*
191 genitus *SG670*

192 femori *korr. aus* femoris *SG670*
193 canis *korr. aus* carnis *V630*
194 *am Rande* Increpa *VD38*
195 iniuriam] iniuriam et *korr. aus* iniuriam *V630*
196 aut si] ausi *P9629*
197 fecerit *V630; P9629; I83; VD38; SG670*
198 si *korr. aus* si forte *SG670*
199 ne *fehlt SG670*
200 fecit *I83*
201 *am Rande* peccat *VD38*
202 dereliquerit *VD38*
203 *am Rande* permittas vindictam *VD38*
204 commiserit *SG670*
205 altissimo *V630*
206 sapientia] sapientia neque (*interlinear* vel atque) scientia *V630*
207 domini *N442*
208 est *fehlt V630; P9629*
209 *am Rande* malicie *VD38*
210 neque *V630; P9629*
211 bonus] bonus nisi *korr. aus* bonus *V630*
212 *am Rande* Abhominacio *VD38*
213 defecit *VD38*
214 *am Rande* studium diligentia *VD38*
215 emit *P9629*
216 certum] certum et *SG670*
217 Et *I83*
218 *am Rande* maligne *VD38*
219 nequiter *korr. aus* nequitur *P9629*
220 Et est iustus, qui se nimium submittit a multa humilitate *fehlt V630*
221 istus *VD38*
222 *am Rande* humiliat inclinat *VD38*
223 et est *korr. aus* et *N442*
224 *am Rande* simulat *VD38*
225 videret *VD38*
226 se quod] si quid *SG670*
227 si *fehlt SG670*
228 ad *O93; P9629; N442;* ob *VD38*
229 ab imbecillitate] ad imbecillitatem *I83*
230 imbelicitatem *VD38*
231 *am Rande* virentium *VD38*
232 *am Rande* prohibeatur *VD38*
233 vetetur] ut ea *V630;* veretur *SG670*
234 peccare] peccare Et *SG670*
235 tempora *SG670*
236 hoc cursu] occursu *V630; I83; VD38; SG670*
237 *am Rande* Ilaritate vultus
238 sensatus *korr. aus* sensatur *P9629*
239 *am Rande* Vestimenta ornat *VD38*
240 rusus *P9629*
241 ingressus *korr. aus* ingessus *P9629*
242 Et *SG670*
243 ore *V630*
244 *interlinear* iniuriosi blasphemi *VD38*
245 *am Rande* magis *VD38*
246 orationem *O93; P9629*
247 Concupiscentiam *I83*
248 *am Rande* corrupit *VD38*
249 iuvenculam *korr. aus* invenculam *VD38*
250 per vim iudicium] praeiudicium *VD38*
251 *am Rande* condempnationem *VD38*

252 correpta *V630;* correptum *korr. aus* incorreptum *VD38*
253 tacens *korr. aus* itacens *P9629*
254 *am Rande* odio dignus *VD38*
255 *am Rande* Impudens inverecundus importunus *VD38*
256 est *fehlt I83*
257 sciens *fehlt V630*
258 sapiens tacebit *korr. aus* sapiens *SG670*
259 *am Rande* Cupidus ad loquendum ioculator verbosus *VD38*
260 servabit *P9629; SG670*
261 *am Rande* nocet *VD38*
262 lędit animam suam *korr. aus* animam suam lędit *SG670*
263 Est *korr. aus* Et *V630;* Et *SG670*
264 *am Rande* Incessus deambulatio *VD38*
265 in *fehlt SG670*
266 tribulatio *SG670*
267 sed *V630;* est *korr. aus* et *P9629*
268 *am Rande* humiliacio *VD38*
269 *am Rande* Exaltabit *VD38*
270 levavit *SG670*
271 *am Rande* Comparet aquirat *VD38*
272 amabilem *korr. aus* amabiliam *P9629;* amabalem *I83*
273 *am Rande* Dispergentur *VD38*
274 datus] Datus est *P9629*
275 utile *V630; N442*
276 illius septemplices sunt. Exigua dabit et (ad *VD38)* multa improperabit et apertio oris illius *korr. aus* illius *VD38*
277 *am Rande* universa prospicientes *VD38*
278 *am Rande* Parva *VD38*
279 ad *VD38*
280 improperavit *O93; V630; P9629*
281 inflammatio est] inflammationem *I83*
282 *am Rande* Comodat praestat *VD38*
283 *am Rande* Requirit *VD38*
284 *interlinear* talis *VD38*
285 hus *N442*
286 statuo *P9629*
287 animicus *VD38*
288 gloria *O93*
289 boni *SG670*
290 habendum] ab eodem *SG670*
291 *am Rande* Casus ruina *VD38*
292 sio *P9629*
293 *am Rande* ruine pericula *VD38*
294 festinanter *korr. aus* festinenter *P9629*
295 *am Rande* Non aptus *VD38*
296 stabula *P9629*
297 indisindisciplinatorum *P9629*
298 reprobatur *P9629*
299 Est qui] Equi *VD38*
300 *am Rande* prohibetur repelletur reicietur *VD38*
301 in requie] inopia *I83*
302 *am Rande* Compungetur inflammabitur *VD38*
303 Est qui] Equi *VD38*
304 perdit *N442; VD38;* perdat *I83; SG670*
305 *am Rande* pro erubiscentia *VD38*
306 prę *V630*
307 imprudente *SG670*
308 perdit *N442; VD38*
309 perdit *N442; VD38*
310 Est qui] Equi *VD38*

311 promittat *SG670*
312 est *fehlt VD38*
313 *am Rande* sine merito *VD38*
314 *am Rande* Confusio vituperio *VD38*
315 *am Rande* hominem *P9629*
316 omne *SG670*
317 *am Rande* mentiencium *VD38*
318 assiduus *I83;* assidua *VD38*
319 *am Rande* Consuetudines *VD38*
320 Maiores *SG670*
321 *interlinear* id est falsorum *SG670*
322 *am Rande* Auxiliatura Adiutorium datura *VD38*
323 *interlinear* perseveranter *VD38*
324 indesinenter *korr. aus* desinenter *V630; I83;* indesinenter *VD38; SG670*
325 pacientia *korr. aus* paciente *O93*
326 invice *P9629*
327 Solliciti *korr. aus* Sollicite *I83; SG670;* Sollicite *VD38*
328 unitatem *korr. aus* unitati *I83*
329 dominus *V630; VD38*
330 in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi *fehlt VD38*
331 *am Rande* Christus captivitatem nostam secum duxit captivam quia carnem nostram quam sine peccato ex virgine sumsit renovatam per resurrectionem et gloriam inmortalitatis exornatam secum ad celum exaltavit et in dextera patris conlocavit *VD38*
332 autem *fehlt I83*
333 quod *P9629*
334 adimpleret *SG670*
335 *am Rande* perfectionem *VD38*
336 consummatione *I83*
337 *am Rande* hoc est ecclesia *VD38*
338 *am Rande* cognitionis *VD38*
339 virum *korr. aus* virtute *SG670*
340 perfectum in *korr. aus* perfectum *SG670*
341 *am Rande* Dominum iesum christum qui perfectae aetatis erat hoc est triginta annorum quando cepit praedicare in qua aetate omnes resurgent de terre pulvere et hoc est quod dicit in mensura maturitatis plenitudinis christi *VD38*
342 *interlinear* Instabiles *VD38*
343 nequitia *VD38; SG670*
344 opera nisi] nisi opera *O93*
345 nisi *korr. aus* si *V630*
346 peccatum *korr. aus* pectum *VD38*
347 suspitione *korr. aus* suspiratione *V630;* suspiratione *P9629*
348 *am Rande* Quod oves non debeant reprehendere pastorem suum nisi a recta fide exorbitaverit nec ullatenus accusare possunt *V630; am Rande* Oves ergo que pastori suo commisse fuerunt eum nec repraehe[n]dere nisi a recta fide ex[or]bitaverit debent nec ullatenus accusare po[ssunt] *P9629*
349 vero *I83; SG670*
350 fuerint *SG670*
351 *am Rande* Discesserit *VD38*
352 eorum *SG670*
353 recta *N442*
354 repraehendenda *korr. aus* repraehendendo *V630*
355 scripturis *I83; SG670*
356 quosdam *korr. aus* quodam *P9629*
357 vestris *korr. aus* vestros *P9629*
358 certa *korr. aus* certo *SG670*
359 suis esse rebus] esse rebus suis *V630*
360 expoliatus *VD38*
361 sciatis *SG670*
362 a *VD38*
363 conprovincialem *korr. aus* conprovincilem *P9629*

364 generationem *VD38*
365 vocare *V630; P9629;* convocari *VD38; SG670*
366 aliquod *O93; I83;* aliquid *V630;* aliquibus *P9629*
367 diiudicare *O93;* iudicari *VD38;* diiudicari *SG670*
368 ei *P9629;* sibi *VD38*
369 sublata *V630; P9629*
370 *am Rande* reataurentur *VD38*
371 redintegrantur *V630*
372 et *fehlt I83*
373 *am Rande* subtracte *VD38*
374 *am Rande* reddi *VD38*
375 nos *O93; P9629*
376 sub *V630; I83; SG670*
377 *am Rande* parvi, *interlinear* terreni *VD38*
378 spatio, sed tantum temporis *fehlt SG670*
379 *am Rande* tribuatur *VD38*
380 exspoliari *V630*
381 *am Rande* De episcopo nudatis suis aliquod *O93; I83*
382 convocentur *korr. aus* vocentur *VD38*
383 ut *I83; SG670*
384 ad causam *fehlt I83*
385 diiudicari potest *korr. aus* diiudicari *V630;* iudicari *SG670*
386 expoliatus *korr. aus* expoliatur *SG670*
387 quoniam *SG670*
388 non est *fehlt VD38*
389 *am Rande* Lex consuetudo *VD38*
390 quo *korr. aus* quod *SG670*
391 antiquitus] antiquitus ita *korr. aus* antiquitus *SG670*
392 est] est ut *korr. aus* est *V630*
393 possessiones *korr. aus* possiones *VD38*
394 litem contestatam] litis contestationem *SG670*
395 contestatem *korr. aus* contestatam *P9629;* contestatem *I83*
396 praepraeceptor *VD38*
397 *interlinear* patriarcha *VD38*
398 *am Rande* afflictionem damnum *VD38*
399 universa in *korr. aus* universa *V630*
400 factu *VD38*
401 quod *VD38*
402 regnum *P9629*
403 eorum] eorum potestatem *SG670*
404 quaecumque *O93; P9629; I83; SG670*
405 malorum *SG670*
406 quascumque *korr. aus* quasque *SG670*
407 substantias *korr.. aus* substantiam *VD38*
408 accusatione *I83*
409 vocatione *P9629*
410 antiquis *korr. aus* atiquis *P9629*
411 *am Rande* Rapit aufert occupat *VD38*
412 et *fehlt SG670*
413 quadruplum *korr. aus* quadupplum *P9629*
414 Et in legibus saeculi cautum habetur: Qui rem subripit alienam, illi, cuius res direpta est, in undecuplum, quae sublata sunt, restituat. Et *korr. aus* que sublata sunt restituat Et *VD38*
415 legibus *korr. aus* egibus *P9629*
416 *interlinear* id est scriptum *SG670*
417 decuplum *korr. aus* undecuplum *V630*
418 proximi *korr. aus* promi *VD38*
419 populus *fehlt P9629*
420 praesumentur *N442;* pręsummuntur *SG670*
421 exercebuntur *N442;* exerceantur *VD38*
422 sectamini *korr. aus* sectami *I83*

423 in *fehlt I83; SG670*
424 Veritate *P9629*
425 *am Rande* coniunctum *VD38*
426 *am Rande* conligatum *VD38*
427 subministrationis] subministrationis qui *korr. aus* subministrationis *SG670*
428 uniusquiusque *P9629*
429 membri *korr. aus* membra *V630;* membri] membri in *I83*
430 *am Rande* multiplicacionem *VD38*
431 augmentum *korr. aus* augmentam *V630*
432 aedificationem *N442; I83; VD38; SG670*
433 gaudete] gaudete et *V630; P9629*
434 state *SG670*
435 exoracmini *P9629;* exhortamini *korr. aus* exhotamini *SG670*
436 idem] id est *O93*
437 et *korr. aus* et deus *SG670*
438 vobiscum *korr. aus* nobiscum *SG670*
439 et in *korr. aus* et *P9629*
440 VIII *I83*
441 Constante] constante et constantio *korr. aus* constante *SG670*
442 v. c. cons] IIII cc conss *V630;* vv. cc. conss. *P9629;* viris claris consulibus *SG670*